

vina knjižnic, itd.). Pisec pa že tudi kaže na probleme tega študija: predvsem manjka učiteljev teh predmetov, ki po drugi strani vsebujejo morda preveč teorije, ta pa v praksi ne bi bila vselej uporabljiva. Ti pomisliki avtorja so našli odmev v članku Joachima Stoltzenburga, ki poroča o diskusiji o tem vprašanju na bibliotekarskem kongresu maja 1969 v Kielu. Diskutanti menijo, naj bi takšno teoretično šolanje ne bilo obvezno za vse bibliotekarje in višje knjižničarje, temveč domena specialistov v knjižnicah. Oba avtorja se tudi trudita, da bi razmejila naloge bibliotekarjev in dokumentalistov, kar pa jima ne gre najbolje od rok.

Toda avtomatizacija že trka na vrata nemških knjižnic in to kar krepko. Walter Lingenberg, ki poroča o uporabi računalnikov v nemških knjižnicah, navaja kar 19 ustanov, ki že uporabljajo računske stroje in imajo precej literature, celo interne, o problemih, ki se pojavljajo ob prehodu na novo tehniko. Največ knjižnic uporablja računalnike za izposajo, potem pa tudi za katalogizacijo, dokumentacijo in akcesijo. Ker uporabljajo različne tipe računalnikov, mora vsaka knjižnica izdelati svoj program. Zato sta zanimiva prispevka Paula Niewalda in Gertraude Preuss o elektronskem katalogiziranju v regensburški univerzitetni knjižnici ter Joachima Stoltzenburga in Güntherja Rabea o shemi za izčrpavanje bibliografskih podatkov, ki so jo razvili v univerzitetni knjižnici v Konstanzu. Članka sta preobširna, da bi lahko o njiju več poročali na tem mestu, omenimo naj samo, da uporablja regensburška knjižnica računalnik Siemens 4004/35, ki z vso dodatno opremo stane 1,7 milijonov DM (okoli 6 milijonov din); z njim je leta 1967 15 sodelavcev katalogiziralo 100 000 zvezkov, medtem ko norme predvidevajo 13 sodelavcev (knjižničarjev in višjih knjižničarjev) pri letnem prirastku okoli 20 000 zvezkov in pri tradicionalnem načinu katalogiziranja. Pisca poudarjata, da je sicer še prezgodaj

dajati dokončno mišljenje, da pa se je računalnik vendarle obnesel in da bodo njegovo uporabo razširili tudi na akcesijo in kontrolo časopisov. In cene?

Končno omenimo še poročilo Anneliese Budach in Güntherja Pfluga o novih pravilih za abecedni imenski katalog. Ta pravila pripravljajo komisije nemško govorečih dežel (obe Nemčiji in Avstrija) ob sodelovanju švicarskih in luksemburških kolegov. Od predvidenih petih delov sta do sedaj izšla dva, ki pa sta še provizoričnega značaja.

Vasja Sterlé

Zentralblatt für Bibliothekswesen.
Leipzig LXXXIII/1969, št. 1—12, 752 str. 8°.

Triinosemdeseti letnik je obdržal svojo oblikovno in vsebinsko podobo. Pogrešamo le prilogo Bibliografski načrt dela v knjižnicah NDR za leto 1969, ki je izhajala nekaj let nazaj.

Prva številka je posvečena 3. mednarodnemu kongresu za zgradbe, opremo in mehanizacijo bibliotek v Sofiji septembra 1968. G. Schwarz in H. J. Meister objavljata svoj referat, v katerem obravnavata možnosti za modernizacijo materialno-tehnične baze knjižnic. Na podlagi obsežne literature, ki je danes že na razpolago o tej temi, avtorja prikazujeta in obenem ocenjujeta resnično uporabno vrednost in ekonomičnost posameznih aparatov za razna biblioteka opravila. V drugem referatu razpravlja J. Schild o problemih in metodah pri planiranju zgradb za knjižnice univerz in inštitutov. Na področje opreme in zgradbe knjižnic segata tudi članka »Reprografske usluge v knjižnicah« in »Vprašanja o zaščiti biblioteknega fonda pred ognjem, vodo, tatvino in drugimi škodljivimi vplivi«. Posebej pa je treba opozoriti na članek P. Prahla »Notranji transport v splošno znanstvenih knjižnicah«. Avtor objavlja del materiala iz svoje disertacije »Problemi rekonstrukcije in razširitve univerzitetnih knjižnic

v NDR«. Primerja tehnične in ekonomske prednosti 14 sistemov dvigal in 13 transportnih naprav. Analiza pokaže, da ima sodobna modularna knjižnica, ki ima velik del fonda ali celo celotni fond v prostem pristopu, znatno prednost pred klasično trodelno knjižnico, saj ne potrebuje kompliciranih transportnih naprav, ampak zadostujejo običajna osebna in tovarna dvigala.

Globoko v problem, s katerim se intenzivno ukvarjajo vse dežele, pa seže G. Schwarz z razpravo »Skladiščenje malo uporabljane literature«. Visok procent zastarelega fonda se odraža na delo knjižnic negativno tako v ekonomskem kot organizacijskem oziru. Arhiviranje milijonskih knjižnih skladov zahteva ogromna sredstva za prostore, opremo, naprave za obveščanje in transport ter za osebje v knjižnicah. Ze pred leti je O. Tyszko opozarjal: »... nobena knjižnica ni upravičena zahtevati nove zgradbe, dokler ne dokaže, da je izločila iz svojih fondov maso zastarele literature«. Rešitev vprašanja o zastaranem fondu bo v bližnji bodočnosti zahtevala kompleks ukrepov: prenos določenih kategorij literature na mikrofilm, postavitve obsežne zbirke periodike pri Nemški državni biblioteki, ureditev skladiščnih bibliotek in uvažanje strogo profiliranega nakupa tudi za starejšo literaturo.

V NDR so po večletnih razpravah vsa vodstva bibliotek prepričana, da je poplavo literature možno rešiti le z vzajemno organizacijo. Saj je samo v šestih univerzitetnih knjižnicah po približni ocenitvi 3,5 milijonov zastaranih knjig. Razpravljajo le še o različnih organizacijskih možnostih skladiščenja teh milijonskih fondov. Vsaka taka organizacijska oblika bo morala upoštevati te bibliotekarske zahteve: 1. arhiviranje celotne knjižne produkcije, ne samo znanstvene; 2. kvaliteta skladiščenja ne sme biti slabša kot v skladiščih univerzitetnih knjižnic; 3. čas med naročilom in izročitvijo knjige ne sme prekoračiti do sedaj mednarodno priporočenih 48 ur; zato je

potrebna centralna lega in dobra prometna povezanost skladiščne biblioteke; biblioteka mora imeti telex in reprografske aparate; 4. važen je tudi ekonomski princip; priporočljivo je izločiti dvojnice, knjige obdelati na najbolj enostaven način, postaviti jih po formatu in za zgradbo poiskati najbolj ekonomično izvedbo.

Izčrpne opise posameznih organizacijskih variant je Schwarz podkrepil z natančnimi izračuni in dokazal, da je najbolj ekonomično centralno skladiščenje za vso NDR. Na koncu se dotakne še posebej težkega vprašanja — metode za izločanje zastarele literature. Da dosežemo utemeljeno in obenem racionalno izločanje, so potrebne obsežne analize. Na metodi izločanja bo tudi težišče raziskav v prihodnjih letih. Mednarodni rezultati teh razprav so pokazali, da vsaj za splošno znanstvene knjižnice ni kriterijev, ki bi imeli splošno veljavo.

Neraziskano, a zelo pereče področje v bibliotekah je tudi analiza potrebnega nakupa knjig. Od tega je v marsičem odvisen nadaljnji razvoj vsakega biblioteknega sistema in vsake posamezne knjižnice. Še vedno dopolnjujemo v znanstvenih knjižnicah svoje fonde brez raziskav in brez kontrole, čeprav bi v stoletju planiranja morali uporabljati statistično reprezentativno metodo in si pri sociologiji izposoditi metodo vprašalnikov. Predloge za raziskave v tej smeri je izdelal G. Meyer v svojem članku »K metodiki analize potrebne literature«.

Za jugoslovanske bibliotekarje je poučen pregled o stanju elektronike v bibliotekah NDR, ali bolje rečeno, o pripravah nanjo. Nemci so se študija elektronike v knjižnicah lotili z njim lastno natančnostjo. Avtorica Renate Ludwig poroča o razdelitvi raziskovalnih nalog med metodičnim centrom za znanstvene knjižnice in sekcijo za računsko tehniko in obdelavo podatkov na Karl-Marxovi univerzi v Leipzigu. Že v začetnem stadiju raziskav se jasno kaže, da bi bilo tesno mednarodno povezovanje na tem področju več kot potrebno.

Žal moram zaradi omejenega prostora izpustiti še nekaj člankov, kot so: računi stroškov za bibliotечно poslovanje, mesto bibliotekarske in informacijske vede v sistemu informatike, izgradnja moderne bibliotечne strukture ipd., ki prinašajo bodisi nove bodisi poglobljene poglede na posamezna področja bibliotekarstva.

Na koncu naj omenim dokumentacijo bibliotekarskih člankov, ki zajema mimo nemških tudi mnoge tuje revije.

Breda Filo

Libri. International Library Review and IFLA-Communications-FIAB. Copenhagen. Vol. 18. 1968. No. 1—4.

Revija Libri sodi brez dvoma med najuglednejše in najboljše v bibliotekarskem svetu. Ze zato bi jo morali v naši Knjižnici prikazovati redno in med vsemi strokovnimi revijami najbolj izčrpno. Na eni strani so skoraj vsi njeni prispevki pomembni za vso bibliotekarsko stroko, na drugi strani pa večina slovenskih knjižničnih delavcev le nima neposredne priložnosti, da bi se s to revijo redno seznanjala.

Danes bomo skušali prikazati letnik 1968, ker nam kljub vsem naporom do sedaj (april 1970) še ni uspelo zbrati kompletnega letnika 1969.

V št. 1 je vtilen in zelo tehten prispevek uglednega madžarskega bibliotekarja Pála Molnarja, The Conception and Interrelation of Bibliology and Library Science Formulated in Recent Debates in Socialist Countries. Razprava, ki obsega celih 34 strani, bi dejansko zaslužila, da bi jo v popolnem prevodu prikazali našim bralcem, kar pa je žal nemogoče. Avtor zelo izčrpno prikazuje razvoj in perspektive pojmovanja in medsebojnega odnosa vede o knjištvu in vede o bibliotekarstvu v socialističnih deželah, v prvi vrsti, seveda, v ZSSR, na Madžarskem in na Poljskem, nato pa v manjšem obsegu tudi v drugih socialističnih deželah, med njimi tudi v Jugoslaviji, ki jo avtor odpravi z mišljenjem ravnatelja zagrebške Sveučilišne knjižnice Matka Rojničja, in

sicer: »Razumljiva je želja bibliotekarjev, da bi glede na specifičnost svojega dela ustvarili specifično vejo znanosti — bibliotekarsko znanost. Vendar pa ti poizkusi niso želi veliko uspeha, bodisi v preteklosti, ko je bilo njihovo težišče na vedi o knjigi, ali pa v zadnjem času, ko se je poskušala bolj poudariti kulturna in družbena vloga knjižnic.« Rojnič se zaveda obeh alternativ: celo kontroverzije, ki se pojavljajo v drugih socialističnih deželah, so šle mimo Jugoslavije, ki je ohranila neodvisen in nevtralen položaj, skoraj neopazno. Skeptični avtor (Rojnič) meni, da se je bibliotekarska teorija razvila do pretiravanja. Po njegovem (Rojničevem) mnenju nimajo znanstvene biblioteke druge znanstvene naloge razen te, da so orodje (sredstvo) v rokah znanosti. Menimo, da je naš Rojnič dobro povedal. (Glej: Matko Rojnič, Bibliotekarstvo i nauka, Vjesnik bibliotekara Hrvatske. Zagreb, vol. IV, 1955/57.) V isti številki med sporočili FIAB je izredno zanimiv in obširen prispevek »Library Legislation in the Developing Territories of Africa«. V prvi vrsti je obširno prikazana bibliotekarska zakonodaja v Gani, omenjene pa so še nekatere druge države, v katerih se uporablja angleščina. Med francosko govorečimi državami je prikazana zakonodaja Slonokoščene obale. — V št. 2 priporočamo zlasti naslednje članke: Gerhard Schwarz, Funktion und Tätigkeit methodischer Zentren in den sozialistischen Ländern; F. W. Ratcliffe, Problems of Open Access in Large Academic Libraries in Harvard S. Bakken, Relations between Central Library and Institutional Libraries of Bergen University — podoben problem, ki čaka rešitve tudi v Ljubljani.

In končno še dvojna številka 3/4, v kateri je nekaj izvrstnih prispevkov, ki bi zaslužili prevod in objavo v slovensčini. Opozoriti je zlasti na naslednje: O. A. Mikhailov (UNESCO), Documentation and International Cooperation; P. Havard-Williams (Bel-fast), National and University Libra-